

Sygn. akt IX Ca 1045/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Bożena Charukiewicz
Protokolant:	pracownik sądowy Natalia Kruczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2017 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa F. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Sądowi Okręgowemu w Olsztynie

o ustalenie

na skutek apelacji powoda od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 9 września 2016 r., sygn. akt X C 756/15,

I. prostuje komparcję zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w miejsce omyłkowo wpisanego przedmiotu sprawy: „o zapłatę” wpisuje: „o ustalenie”;

II. oddala apelację;

III. nie obciąża powoda na rzecz pozwanego kosztami procesu za instancję odwoławczą.

Krystyna Skiepmo Jacek Barczewski Bożena Charukiewicz

Sygn. akt IX Ca 1045/16

UZASADNIENIE

Powód F. W. wniósł o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego lub prawa - ekspertyzy kryminalistycznej nr (...) z dnia 8 czerwca 2000r. sporządzonej przez biegłego z listy Sądu Wojewódzkiego w Olsztynie E. P..

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że powyższa opinia została sfalszowana w ten sposób, że w Sądzie Okręgowym w Olsztynie zamazano wpisy zarobków w legitymacji ubezpieczeniowej. Następnie, na podstawie postanowienia Sądu (wydanego w sprawie IV U 1040/00), legitymacja ta została przekazana do biegłego w celu ustalenia, czy wpisy zarobków w legitymacji są wpisami oryginalnymi. Zdaniem powoda, postanowienie to zobowiązywało biegłego do

sfalszowania ekspertyzy. Powód zwrócił uwagę, że przed przekazaniem legitymacji do Sądu, zostały wykonane jej kserokopie. Ponadto wskazał, że Sąd Rejonowy w Olsztynie, prowadząc postępowanie w sprawie sygn. akt X C 731/11 zlecił z urzędu badania techniczne i porównawcze dokumentów, które potwierdziły oryginalność wpisów zarobków w legitymacji ubezpieczeniowej.

W związku z wątpliwościami co do treści żądania (żądaniemi zgłaszanymi z ostrożności procesowej) powód wyjaśnił, że powództwo ma charakter wyłącznie pozwu o ustalenie.

Powód wskazał, że pozwany winien być reprezentowany w niniejszym postępowaniu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

Sąd Rejonowy oznaczył jako statio fisci Skarbu Państwa w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Olsztynie. W związku z tym przesłał odpis pozwu z załącznikami i zawiadomieniem o rozprawie tej jednostce.

Skarb Państwa, reprezentowany przez Sąd Okręgowy w Olsztynie, nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 9 września 2016r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie X C 756/15 oddalił powództwo.

Sąd ten ustalił, że na skutek odwołania F. W. od decyzji (...) Oddział w O. z dnia 10 lutego 1999r. (nr (...)), przed Sądem Okręgowym w Olsztynie toczyło się postępowanie o wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy, w związku z wypadkiem przy pracy. W toku tego postępowania, Sąd Okręgowy w Olsztynie wydał postanowienie, którym dopuścił dowód z opinii biegłego z list sądowych z zakresu grafologii na okoliczność, czy wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej F. W. na stronie (...) są wpisami oryginalnymi, czy też dokonane są w miejsce poprzednich wpisów po ich uprzednim usunięciu przez wydrapania i zamazanie oraz czy dokonane są charakterem pisma wnioskodawcy. W treści sporządzonej opinii biegła E. P. stwierdziła, że wypełnienia cyfrowe nakreślone ręcznie na (...) – ciej stronie w załączonej do aktu legitymacji ubezpieczeniowej, wypełnionej na nazwisko (...) – są wpisami wtórnymi. We wszystkich pozycjach środkowej rubryki zostały naniesione po usunięciu (wydrapaniu) w całości lub części wpisy pierwotnych. Natomiast w (...) – szej pozycji rubryki: „Ustanie zatrudnienia, m – c, rok” oraz w obrębie zapisów „o. 06. 78” we wszystkich pozycjach rubryki: „Stempel, data i podpis osoby odpowiedzialnej za wpis” pierwotne wpisy wykonane niebieskim środkiem kryjącym zostały po raz drugi obwiedzione granatowym środkiem kryjącym. Biegła stwierdziła ponadto, że brak jest podstaw badawczych do przeprowadzenia badań komparatystycznych tych wpisów w zestawieniu z rękopisami nakreślonymi przez F. W..

Wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2000r., wydanym w sprawie sygn. akt IV U 1040/00, Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił odwołanie F. W.. W uzasadnieniu tego wyroku wskazał m.in., że na dowód osiągnięcia zarobków za lata 1973 – 1977 ubezpieczony złożył legitymację ubezpieczeniową. Sąd nie dał jednak wiary temu dowodowi ustalając w oparciu o opinię biegłego, że wpisy o zarobkach na stronie (...) nie są autentyczne, są wpisami wtórnymi naniesionymi po uprzednim usunięciu (wydrapaniu) wpisów pierwotnych. Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2002r. (sygn. akt III AUa 1406/00), Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, oddalił apelację powoda. W treści uzasadnienia tego wyroku wskazał, że legitymacja ubezpieczeniowa jest dokumentem, który jako dowód w sprawie podlega ocenie przez Sąd. Sąd miał zatem prawo, a nawet obowiązek dopuścić dowód z opinii biegłego (zgodnie z art. 278 par. 1 k.p.c.), gdyż ocena tego dowodu wymaga wiadomości specjalistycznych, których nie posiada Sąd. W 2004r., w nie ustalonych okolicznościach, z akt sprawy sygn. IV U 1040/00 zaginęła zawartość koperty na k. 17 (m.in. legitymacja ubezpieczeniowa powoda).

Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że powód dwukrotnie składał skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 29 stycznia 2002r. (sygn. akt III AUa 522/09). Pierwsza z tych skarg została odrzucona (w sprawie sygn. akt III AUa 522/09), zaś druga – oddalona (sygn. akt III AUa 891/10). W 2011r. przed tut. Sądem zawisła sprawa z powództwa F. W. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Olsztynie o „uchylenie ekspertyzy kryminalistycznej nr (...) i usunięcie jej z akt sprawy toczącej się przed Sądem Okręgowym w Olsztynie, sygn. akt IV U 1040/00 oraz z akt rentowych ZUS nr (...)” i ustalenie, że wpisy zarobków Legitymacji Ubezpieczeniowej seria

(...) na kartach (...) za okres 1974r. do 1977r. stanowią podstawę do naliczenia i wypłacenia mu przez ZUS renty powypadkowej. Sąd potraktował tę sprawę jako powództwo o ustalenie. W toku tego postępowania przeprowadzane były dowody z opinii biegłego z zakresu badań dokumentów, w oparciu o kserokopie legitymacje z lat 1990 – 1993 i 2004. Jak ustalił Sąd Rejonowy w oparciu o opinię tego biegłego, kserokopie z lat 1990 – 1993 nie wykazują optycznych/graficznych cech wskazujących na przerabianie znajdujących się na skopiowanym oryginale odręcznych wypełnień odwzorowanych w poszczególnych rubrykach tabeli na stronie 83, natomiast wydruki z 2004r. wykazują cechy optyczne/graficzne, wskazujące na ingerencję w jego integralność. Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013r., wydanym w sprawie sygn. akt X C 731/11, Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powyższe powództwo. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano m.in., że „na podstawie przepisu art. 189 k.p.c. można więc domagać się w drodze powództwa ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa albo stosunku prawnego. Przepis ten nie stwarza natomiast podstaw do żądania w tej drodze ustalenia faktów. Ustalenie faktów może być tylko przesłanką, ale nie treścią wyroku. Jeżeli jednak ustalenie faktu mającego charakter prawotwórczy może być równoznaczne z ustaleniem istnienia lub nieistnienia prawa albo stosunku prawnego, należy uznać żądanie ustalenia faktu za dopuszczalne, zmierza ono bowiem do ustalenia prawa lub stosunku prawnego”. Zdaniem Sądu, powód zmierzał w tej sprawie do ustalenia, czy w oparciu o kserokopie legitymacji ubezpieczeniowej powoda da się orzec, czy zawarte na stronie (...) tej legitymacji wpisy są autentyczne czy też są one wpisami wtórnymi, noszącymi znamiona ingerencji we wpisy pierwotne. Ustalenie to będzie bowiem zmierzać do ustalenia faktów mających charakter prawotwórczy, gdyż autentyczność wpisów otworzy powodowi możliwość do ustalenia dochodów, jakie uzyskiwał w latach 1974 – 1977r. i da podstawę do ponownego naliczenia świadczeń rentowych. Zdaniem Sądu, przeprowadzone w sprawie opinie biegłych dowodzą, że ustalenie autentyczności wpisów na podstawie kserokopii legitymacji nie jest możliwe. Wyrokiem z dnia 15 maja 2014r., wydanym w sprawie sygn. akt I Ca 71/14, Sąd Okręgowy w Łomży oddalił apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie (sygn. akt X C 731/11). W uzasadnieniu tego wyroku zwrócił uwagę na brak interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa oraz brak legitymacji procesowej po stronie pozwanego Skarbu Państwa. W 2014r. powód złożył pozew przeciwko Prezesowi Sądu Okręgowego w Olsztynie o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego wydanej ekspertyzy kryminalistycznej. Pozew ten został prawomocnie odrzucony, z uwagi na brak zdolności sądowej pozwanego.

Sąd ustalił również, że przed Sądem Okręgowym w Suwałkach toczyły się sprawy z powództwa F. W. m.in. przeciwko Skarbowi Państwa o rentę i o zapłatę, z tytułu bezprawnego zachowania funkcjonariuszy Sądu Okręgowego w Olsztynie. Co najmniej jedna z tych spraw została prawomocnie zakończona.

W oparciu o ustalony stan faktyczny Sąd uznał, że powództwo winno podlegać oddaleniu.

W ocenie Sądu przeprowadzony w toku postępowania sądowego dowód z opinii biegłego (ani powstały w jego rezultacie dokument) nie jest stosunkiem prawnym, ani prawem. Nie można zatem domagać się ustalenia jego nieistnienia w drodze powództwa o ustalenie.

Sąd stwierdził, że nawet, gdyby żądanie pozwu jednak rozumieć jako żądanie ustalenia faktu o znaczeniu prawotwórczym, nie zasługiwałoby ono na uwzględnienie. W świetle twierdzeń powoda wątpliwości budzi to, jaki to miałby być fakt.

Jeżeli przedmiotem tego żądania miałyby być ustalenie faktu nieważności ekspertyzy, jej nieistnienia, nieobowiązania, braku mocy wiążącej itp. to należałoby uznać, że roszczenie pomiędzy tymi samymi podmiotami o to samo zostało już prawomocnie rozstrzygnięte w sprawie tut. Sądu sygn. akt X C 731/11. To samo dotyczy ewentualnego żądania ustalenia, iż wpisy zarobków Legitymacji Ubezpieczeniowej seria (...) na kartach (...)za okres 1974r. do 1977r. stanowią podstawę do naliczenia i wypłacenia powodowi przez ZUS renty powypadkowej. W takim wypadku, Sąd miałby obowiązek odrzucić pozew.

Jeżeli natomiast przedmiotem ustalenia miałby być inny fakt np. popełnienia jakiegoś czynu niedozwolonego (w szczególności przez pracowników Sądu), to poważne wątpliwości budzi również istnienie interesu prawnego

w dokonaniu takiego ustalenia. Tymczasem istnienie takiego interesu jest podstawową przesłanką powództwa o ustalenie.

Zdaniem Sądu zachodziła również wątpliwość, czy powyższe fakty już wcześniej nie były rozstrzygane w toku postępowań o odszkodowanie, co zdawało się wynikać z wyjaśnień powoda na rozprawie. Informacje otrzymane z Sądu Okręgowego w Suwałkach potwierdziły, że Sąd ten rozpoznawał sprawę o odszkodowanie m.in. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Okręgowego w Olsztynie, m.in. z tytułu bezprawnego działania funkcjonariuszy Sądu Okręgowego w Olsztynie.

Niezależnie od wyżej sformułowanych wniosków Sąd zauważył, że zawarte w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości co do swojej prawdziwości. Załączone do akt sprawy dokumenty, w szczególności powoływane w pozwie opinie sporządzone w sprawie sygn. akt X C 731/11 nie dawały odpowiedzi na pytanie, kto odpowiada za przerobienie dokumentu w postaci legitymacji ubezpieczeniowej powoda i w jakich okolicznościach do tego przerobienia doszło.

Sąd wskazał, iż z uwagi na niezajęcie stanowiska merytorycznego przez właściwą jednostkę organizacyjną pozwanego, istniały podstawy do wydania w niniejszej sprawie wyroku zaocznego.

Powód wniósł apelację od powyższego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 45 pkt 1 Konstytucji RP, poprzez nierozpoznanie sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd w kontekście sfałszowania w Sądzie Okręgowym w Olsztynie Ekspertyzy Kryminalistycznej Nr(...) z dnia 8 czerwca 2000r. oraz zarzutów zniszczenia w Sądzie wpisów zarobków w Legitymacji Ubezpieczeniowej, wniesionego powództwa o ustalenie przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego wydanej przez Sąd Okręgowy ekspertyzy;

2. naruszenie art. 6 k.c. poprzez odwrócenie reguł ciężaru dowodu, polegającego na zniekształceniu, mataczeniu sprawy wykazując powództwo o zapłatę, podczas gdy powództwo dotyczy ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego wydanej ekspertyzy i wyeliminowanie jej z obrotu prawnego;

3. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie stanowiska Sądu w zakresie:

- braku wydania uzasadnienia wyroku,

- dowodów na jakich Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie,

- wydania zaocznego wyroku, informując stronę powodową o braku odniesienia się pozwanego Prezesa Sądu Okręgowego na wezwanie Sądu, ignorując obowiązkowy zakres działań Sądu Rejonowego w Olsztynie,

- przyczyn dla których przewodniczący oznajmił na rozprawie, że nie może się przeciwstawić Sądowi Okręgowemu i jego Prezesowi, uznając fałszerstwo ekspertyzy nr (...) w oparciu o dwie inne ekspertyzy wydane przez biegłych sądowych.

W oparciu powyższe zarzuty domagał się zmiany wyroku poprzez uwzględnienie powództwa ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Bezpodstawny jest zarzut naruszenia art. 45 Konstytucji RP.

Niewątpliwie art. 2 Konstytucji RP gwarantuje określony standard korzystania z praw i wolności obywatelskich, zaś jednym z tych praw jest wyrażone w art. 45 Konstytucji prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Realizacja tego prawa oznacza, że każdy ma prawo oczekiwać rozpoznania swojej sprawy w postępowaniu sądowym prowadzonym zgodnie z wyrażonymi wyżej standardami, w szczególności z respektowaniem prawa strony do przedstawienia swojego stanowiska, argumentów i dowodów wykazujących jego zasadność oraz do ich oceny przez sąd i wydania orzeczenia rozstrzygającego spór – realizacja prawa określonego w art. 45 Konstytucji z zachowaniem standardów wyznaczonych art. 2 Konstytucji nie oznacza jednak zapewnienia uzyskania orzeczenia zgodnego z oczekiwaniem strony, a sam fakt rozstrzygnięcia sporu w sposób niekorzystny dla strony nie może uzasadniać postawienia zarzutu sformułowanego przez skarżącego. Powód nie wskazał zaś żadnych okoliczności uzasadniających stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Rejonowym doszło do naruszenia art. 45 Konstytucji RP.

Wbrew twierdzeniom apelacji, w niniejszej sprawie nie doszło także do naruszenia art. 6 k.c.

Zgodnie z tym przepisem ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu wywodzi skutki prawne. Przepis art. 6 k.c. dotyczy negatywnych skutków związanych z nieudowodnieniem przez stronę faktów, z których wywodzi ona skutki prawne.

Skuteczne postawienie Sądowi pierwszej instancji zarzutu uchybienia powyższemu przepisowi byłoby możliwe w razie wykazania, że w sposób błędny ustalił rozkład ciężaru dowodu w znaczeniu materialnym, tj. okoliczności, które każda ze stron była zobowiązana udowodnić.

Tymczasem skarżący w ramach ww. zarzutu podnosi, iż Sąd wbrew treści pozwu przyjął, że sprawa dotyczy powództwa o zapłatę

Niewątpliwie Sąd Rejonowy w komparycji wyroku z dnia 9 września 2016r. błędnie wpisał, iż jest to sprawa o zapłatę, podczas gdy w rzeczywistości dotyczyła ona powództwa o ustalenie.

Jednakże treść protokołu publikacji wyroku jak również uzasadnienie zaskarżonego wyroku wskazuje, iż sformułowanie to wynika jedynie z oczywistej omyłki Sądu.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy na podstawie art. 350 § 1 k.p.c. sprostował komparycję zaskarżonego wyroku ww. zakresie.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Zgodnie bowiem z tym przepisem uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Powszechnie w orzecznictwie przyjmuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. jedynie wtedy, gdy treść uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10.01.2013 r., III APa 63/12, LEX nr 1254543, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24.01.2013 r., I ACa 1075/12, LEX nr 1267341).

W sprawie niniejszej takie wyjątkowe okoliczności nie wystąpiły. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne, co umożliwia dokonanie kontroli instancyjnej orzeczenia sądu pierwszej instancji, co czyni wskazany zarzut bezzasadny.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, w niniejszej sprawie zostało wydane i doręczone powodowi uzasadnienie wyroku.

Podkreślić należy, iż Sąd nie miał obowiązku sporządzenia z urzędu uzasadnienia wydanego orzeczenia.

Zgodnie z art. 342 k.p.c., wyrok zaoczny sąd uzasadnia, gdy powództwo zostało oddalone w całości lub w części, a powód zażądał uzasadnienia w ciągu tygodnia od doręczenia mu wyroku, albo gdy powód, który żądania takiego nie zgłosił, wniósł apelację w przepisany terminie.

Z powyższego przepisu wynika, że uzasadnienie wyroku zaocznego sporządza się w przypadku, gdy wola strony powodowej wyrażona w pozwie nie zostało w pełni uwzględniona i dodatkowo powód złożył wniosek o uzasadnienie w terminie tygodniowym od doręczenia mu wyroku lub bezpośrednio wniósł apelację w ustawowym terminie.

W niniejszej sprawie w dniu 9 września 2016r. zapadł wyrok zaoczny, który zgodnie z zarządzeniem sędziego, wykonanym w dniu 12 września 2016r. został doręczony powodowi. Wraz z odpisem wyroku powodowi doręczono pouczenie, iż orzeczenia przysługuje mu apelacja, którą należy wnieść w terminie dwutygodniowym od doręczenia wyroku z uzasadnieniem. Pouczono go również, iż aby otrzymać wyrok z uzasadnieniem należy tego żądać w ciągu tygodnia od doręczenia wyroku zaocznego bez uzasadnienia.

W dniu 12 września 2016r. do Sądu wpłynął wniosek powoda o wydanie wyroku z uzasadnieniem a w dniu 20 września 2016r. do Sądu wpłynęła apelacja powoda od ww. wyroku. W dniu 30 września 2016r. powodowi został doręczony odpis orzeczenia z uzasadnieniem.

W orzecznictwie i doktrynie przeważa pogląd, iż dopuszczalne jest wniesienie apelacji przed doręczeniu stronie wyroku z uzasadnieniem (zob. uchwała SN z dnia 9 lutego 2000 r., III CZP 38/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 126, wyrok z dnia 25 kwietnia 2012 r. I UK 394/11 LEX nr 1250561).

Powód wnosząc apelację przed otrzymaniem uzasadnienia wyroku, sam pozbawił się możliwości odniesienia się w niej do argumentów Sądu.

Tym niemniej brak było przeszkód by po otrzymaniu pisemnego uzasadnienia, wniósł pismo zawierające uzupełnienie złożonej apelacji czego zaniechał.

Niewątpliwie zachodziły w niniejszej sprawie podstawy do wydania wyroku zaocznego, gdyż spełnione zostały przesłanki wskazane w art. 339 § 1 k.p.c. (pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę), a równocześnie nie zaszła żadna z okoliczności wymienionych w art. 340 § 1 k.p.c. (pozwany nie żądał przeprowadzenia rozprawy w swej nieobecności, nie składał też w sprawie ustnych ani pisemnych wyjaśnień). Tym samym Sąd pierwszej instancji wydając wyrok zaoczny, nie naruszył żadnego z wymienionych przepisów.

Z kolei twierdzenia powoda, dotyczące twierdzeń przewodniczącej składu o braku możliwości wydania wyroku uwzględniającego powództwo nie zostały poparte jakimikolwiek dowodami.

Sąd Odwoławczy w pełni podziela również dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną żądania powoda.

Przepis art. 189 k.p.c. stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Odnośnie do pojęcia stosunku prawnego w doktrynie prezentowany jest pogląd, że chodzi o wyróżnione przez normy prawne zachowanie lub kompetencje podmiotu uprawnionego, któremu podporządkowane są określone obowiązki innego podmiotu. Stosunek prawny może wynikać zarówno z umowy, jak i z czynu niedozwolonego. W odniesieniu do pojęcia prawa z art. 189 chodzi o prawo podmiotowe, unormowane w prawie przedmiotowym.

W orzecznictwie prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym przepis art. 189 k.p.c. zezwala na poczynienie ustalenia co do prawa lub stosunku prawnego, a nie faktu, nawet jeśli fakt ten ma doniosłość prawną (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31 marca 2015 r., sygn. akt V A Ca 712/14).

W doktrynie oraz orzeczeniach Sądu Najwyższego dopuszcza się możliwość żądania na podstawie art. 189 k.p.c. ustalenia faktu prawotwórczego. Określony fakt nosi cechy prawotwórcze, jeżeli jego ustalenie w istocie zmierza do ustalenia prawa lub stosunku prawnego (por. orzeczenie SN z dnia 8 października 1952 r., C 1514/52, PiP 1953, nr 8-9, s. 369, orzeczenie SN z dnia 11 września 1953 r., I C 581/53, OSN 1954, nr 3, poz. 65).

Nie może budzić wątpliwości, że powód nie mógł skutecznie domagać się ustalenia prawa lub stosunku prawnego na gruncie żądania ustalenia nieistnienia ekspertyzy biegłego, albowiem nie kreuje ona sama z siebie żadnego prawa ani stosunku prawnego. Opinia w sprawie IV U 1040/00 została sporządzona, stanowiła podstawę wydania w niej wyroku, zaś jako dowód w sprawie nie może być objęta zakresem pojęciowym prawa czy stosunku prawnego. Stanowi bowiem jedynie dokument sporządzony w toku postępowania dowodowego przewidzianego przepisami kodeksu postępowania cywilnego.

W kontekście okoliczności niniejsze sprawy podkreślenia również wymaga, iż postępowanie o ustalenie prawa lub stosunku prawnego to nie może służyć do weryfikowania prawomocnych rozstrzygnięć zapadłych w innych sprawach (wyrok SA w Białymstoku z dnia 7 lutego 2014r. I ACa 409/13).

Mając powyższe na uwadze apelacja powoda jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

W oparciu o art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu na rzecz pozwanego mając na uwadze jego trudną sytuację materialną oraz charakter dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia.

Krystyna Skiepmo Jacek Barczewski Bożena Charukiewicz